

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра загальної і клінічної фармакології та фармакогнозії

Силабус навчальної дисципліни
«Ресурсознавство лікарських рослин»

Обсяг навчальної медицини	Загальна кількість годин на дисципліну: 90 годин, 3,0 кредити ЄКТС
Дні, час, місце проведення навчальної дисципліни	За розкладом занять. Кафедра загальної і клінічної фармакології та фармакогнозії (цикл фармакогнозії). м. Одеса, вул. Олексія Вадатурського, 37
Викладач (-і):	Рожковський Ярослав Володимирович, завідувач кафедри, д. мед. н., професор. Бойко Ірина Анатоліївна, к.х.н., доцент. Герасимюк Наталія Валеріївна асистент
Контактна інформація	Довідки за телефонами: Пристапа Богдан Володимирович, завуч кафедри 093-45-10-278 E-mail: gnosy@onmedu.edu.ua Очні консультації: четвер з 15.00 до 17.00; субота з 9.00 до 13.00 Онлайн консультації: четвер з 15.00 до 17.00; субота з 9.00 до 13.00 https://moodle.odmu.edu.ua/ або через Telegram / Viber

КОМУНІКАЦІЯ

Комунікація зі здобувачами буде здійснюватися аудиторно (очно).

Під час дистанційного навчання комунікація здійснюється через платформу Microsoft Teams, а також через листування електронною поштою, месенджери Viber / Telegram (через створені у Viber / Telegram групи для кожної групи, окремо через старосту групи).

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предмет вивчення дисципліни - природні ресурси лікарських рослин, зокрема їх різноманіття, умови зростання, поширення, відтворення, охорона, стан та динаміка сировинної бази лікарських рослин, як джерела сировини для виготовлення лікарських фітозасобів та їх використання в медицині.

Мета дисципліни: сформувати у здобувачів вищої освіти уміння та навички щодо розробки раціонального режиму заготовок лікарської рослинної сировини в залежності від біологічних особливостей і екологофітоценотичних умов зростання лікарських рослин; розробки єдиної системи охорони і відтворення ресурсів лікарських рослин (організація заказників, приписних угідь, окультурювання природних заростей тощо); розробки економіки заготівельного процесу лікарської рослинної сировини.

Завдання дисципліни:

- вивчення стану використання ресурсів ЛРС і природної рослинності як джерела ресурсів ЛРС;
- вивчення видового складу лікарських рослин, їх ареалу і еколого-фітоценотичних умов зростання;
- визначення урожайності лікарської рослинної сировини;
- визначення об'єму і розміщення експлуатаційних запасів лікарської рослинної сировини;

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра загальної і клінічної фармакології та фармакогнозії

- проведення хімічної таксації заростей лікарських рослин і встановлення фенофаз максимального нагромадження біологічно-активних речовин (БАР);
- обчислення обсягу можливих щорічних заготівель лікарських рослин;
- картування заростей і запасів лікарських рослин; вивчення феноритмів і термінів відтворення вихідного запасу лікарської рослинної сировини у зв'язку з біологічними і екологофітоценотичних умов зростання лікарських рослин.

Очікувані результати:

За результатами вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти повинні

Знати:

- способи вирішення проблеми раціонального використання ресурсів лікарських рослин;
- типізацію природної рослинності та таксономічні одиниці рослинності;
- еколого-фітоценотичні умови зростання лікарських рослин або їх приуроченість до різних фітоценозів:
 - а) лікарські рослини лісів;
 - б) лікарські рослини луків і степів;
 - в) лікарські рослини боліт та водоймищ;
 - г) лікарські рослини бур'янових угруповань.
- типи спеціалізованих геоботанічних карт (кормові, лісові, плани лісових посаджень), загальних геоботанічних і землеупорядкованих карт (плани землекористувань, районні та обласні землеупорядковувальні карти), які можна використовувати для ресурсних досліджень;
- поняття про асоціацію та групи асоціацій;
- структуру фітоценозів (лучних, лісових, болотних);
- поняття про біологічний та експлуатаційний запас, можливий щорічний обсяг заготівель сировини;
- поняття про конкретні зарості та ключову ділянку;
- методи визначення запасів на конкретних заростях ключових ділянок;
- комплекси ресурсознавчих досліджень лікарських рослин;
- основи картування ресурсів корисних рослин;
- наукові дисципліни, що лежать в основі раціонального використання, охорони та відтворення ресурсів лікарських рослин;
- економічні критерії (показники) раціонального використання та охорони природних ресурсів лікарських рослин.

Вміти:

- виявляти зарості лікарських рослин;
- картувати розповсюдження лікарських рослин;
- проводити облік запасів лікарських рослин;
- розробляти план ресурсознавчих робіт, виходячи з потреб аптечної мережі та промисловості;
- виявляти потенційно продуктивні масиви обстеження на основі літературних матеріалів, лісотаксаційних описів та інших джерел;
- визначати лікарські рослини як можливі об'єкти для ресурсної оцінки;
- відбирати картографічні матеріали району обстеження для нанесення заростей лікарських рослин і складання маршрутів;
- розробляти робочі маршрути ресурсних досліджень;
- складати перелік необхідного обладнання, оснащення та інших матеріалів для експедиційних досліджень.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Форми навчання:

Дисципліна буде викладатися у формі семінарських занять; організації самостійної роботи здобувача.

Методи навчання:

Семінарські заняття: словесні (бесіда); наочні (мультимедійні презентації, схеми, таблиці).

Самостійна робота: передбачає підготовку до кожного семінарського заняття, самостійного вивчення певного переліку тем або тем, що потребують поглибленого вивчення. Самостійна робота з рекомендованою основною та додатковою літературою, з електронними інформаційними ресурсами, підготовка до практичних занять / самостійне опанування матеріалу за темами.

Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Ресурсознавство як наука і навчальна дисципліна.

Тема 2. Сировинна база ЛР в Україні.

Тема 3. Використання ЛР та фітопрепаратів у сучасній світовій медичній практиці.

Тема 4. Облік ресурсів лікарських рослин, принципи їх раціонального використання і охорони.

Тема 5. Культивування лікарських рослин в Україні та світі.

Перелік рекомендованої літератури:

Основна:

1. Ресурсознавство: навчально-методичний посібник з для здобувачів вищої освіти 5 курсу фармацевтичного факультету денної форми навчання. / уклад. С. Д. Тржецинський [та ін.]. - Запоріжжя : [ЗДМУ], 2015. - 144 с.
2. Ресурсознавство : практикум з для здобувачів вищої освіти 5 курсу фармацевтичного факультету денної форми навчання. / уклад. С. Д. Тржецинський [та ін.]. - Запоріжжя : [ЗДМУ], 2015. - 173 с.
3. Кисличенко В.С. Ресурсознавство лікарських рослин. Посібник для здобувачів вищої освіти спеціальності “Фармація” / Кисличенко В.С., Ленчик Л.В., Новосел О.М., Кузнецова В.Ю., Гур’єва І.Г., Бурда Н.Є., Степанова С.І, Попик А.І., Кисличенко О.А., Тартинська Г.С., Бурлака І.С., Мусієнко К.С. – Х.: Від-во НФаУ, 2015. – 136 с.
4. Іванов Е.С., Чорна В.В., Виноградов Д.В., Позняк С.С., Кочуров Б.И. Лікарське рослинництво: від досвіду минулого до новітніх технологій: матеріали шостої Міжнародної науково–практичної конференції, 26-27 грудня 2017 р., м. Полтава. – Лубни: Комунальне видавництво «Лубни», 2018.– 268 с.

Додаткова:

1. Мінарченко В.М., Середа П.І. Ресурсознавство. Лікарські рослини. навчально-методичний посібник. –К.: Фітосоціоцентр, 2004. - с. 3-19.
2. Зузук Б.М., Зузук Л.Б. Ресурсознавство лікарських рослин. Підручник для студ.фармац.факультетів. –Вінниця: НОВА КНИГА, 2009.- с. 5-15.
3. Державна Фармакопея України : в 3 т. / Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів». - 2-е вид. - Харків: Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів», 2014.- Т. 3. - 732 с.
4. Мінарченко В.М., Тимченко І.А. Атлас лікарських рослин України (хорологія, ресурси та охорона). – К.: Фітосоціоцентр, 2002. - С. 12 - 167.
5. Фармацевтична енциклопедія / Голова ред.ради В.П.Черних. К.: “МОРІОН”, 2010. 1632 с.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра загальної і клінічної фармакології та фармакогнозії

6. Червона книга України. Рослинний світ/ за ред..Я. П. Дідуха.-К.:Глобалконсалтинг: 2009. 900 с.
7. European Pharmacopoeia. - 8th ed.; – Druckerei C. H. Beck, Nördlingen (Germany), 2013.- 3655 p.

ОЦІНЮВАННЯ

Форми поточного контролю:

- усний контроль: індивідуальне опитування за питаннями відповідної теми;
- письмовий контроль: оцінювання розв'язання ситуаційних завдань за відповідними темами, оцінювання виконання індивідуальних завдань;
- тестовий контроль: оцінювання виконання тестових завдань.

Критерії оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти під час поточного контролю

Оцінка	Критерії оцінювання
Відмінно «5»	Здобувач бере активну участь у занятті; демонструє глибокі знання, дає повні та детальні відповіді на запитання; бере активну участь у обговоренні проблемних ситуацій, користується додатковою навчально-методичною та науковою літературою; вміє сформулювати своє ставлення до певної проблеми; висловлює власні міркування, наводить доцільні практичні приклади; вміє знаходити найбільш адекватні форми розв'язання суперечностей. Здобувач вільно вирішує ситуаційні завдання, впевнено демонструє практичні навички за темою заняття та вірно інтерпретує отримані дані, висловлює власну думку з теми завдання, демонструє творче мислення.
Добре «4»	Здобувач бере участь у занятті; добре володіє матеріалом; демонструє необхідні знання, але дає відповіді на запитання з деякими помилками; бере участь у обговоренні проблемних ситуацій, користується основною навчально-методичною та науковою літературою; висловлює власну думку з розв'язання практичних ситуацій з теми заняття. Здобувач вірно вирішує ситуаційні завдання, але допускає незначні неточності та демонструє більш стандартизовані практичні навички за темою заняття при вірній інтерпретації отриманих даних, висловлює власну думку з теми завдання, демонструє критичне мислення.
Задовільно «3»	Здобувач іноді бере участь у занятті; частково виступає і задає питання; допускає помилки під час відповідей на запитання; показує пасивну роботу на заняттях; показує фрагментарні знання понятійного апарату і літературних джерел. Здобувач не достатньо володіє матеріалом для вирішення ситуаційних завдань, невпевнено демонструє практичні навички за темою заняття та інтерпретує отримані дані з суттєвими помилками, не висловлює свою думку з теми ситуаційного завдання.
Незадовільно «2»	Здобувач не бере участь у занятті, є лише спостерігачем; ніколи не виступає і не задає питання, незацікавлений у вивченні матеріалу; дає неправильні відповіді на запитання, показує незадовільне знання понятійного апарату і літературних джерел. Ситуаційні завдання не виконує.

Форма підсумкового контролю: залік.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра загальної і клінічної фармакології та фармакогнозії

Залік виставляється здобувачу, який виконав усі завдання робочої програми навчальної дисципліни, приймав активну участь у практичних заняттях, виконав та захистив індивідуальне завдання та має середню поточну оцінку не менше ніж 3,0 і не має академічної заборгованості.

Залік здійснюється: на останньому занятті до початку екзаменаційної сесії - при стрічковій системі навчання, на останньому занятті – при цикловій системі навчання. Оцінка за залік є середньоарифметичною за всіма складовими за традиційною чотирибальною шкалою і має величину, яка округлюється за методом статистики з двома десятковими знаками після коми.

САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Самостійна робота:

- самостійна робота передбачає підготовку до кожного семінарського заняття, самостійного вивчення певного переліку тем або тем, що потребують поглибленого вивчення;
- самостійна робота з рекомендованою основною та додатковою літературою, з електронними інформаційними ресурсами, підготовка до практичних занять / самостійне опанування матеріалу за темами.

ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Політика щодо дедлайнів та перескладання:

- Пропуски занять з неповажних причин відпрацьовуються за розкладом черговому викладачу.
- Пропуски з поважних причин відпрацьовуються за індивідуальним графіком з дозволу деканату.

Політика щодо академічної доброчесності:

Обов'язковим є дотримання академічної доброчесності здобувачами, а саме:

- самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою даної навчальної дисципліни;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Неприйнятними у навчальній діяльності для учасників освітнього процесу є:

- використання родинних або службових зв'язків для отримання позитивної або вищої оцінки під час здійснення будь-якої форми контролю результатів навчання або переваг у науковій роботі;
- використання під час контрольних заходів заборонених допоміжних матеріалів або технічних засобів (шпаргалок, конспектів, мікро-наушників, телефонів, смартфонів, планшетів тощо);
- проходження процедур контролю результатів навчання підставними особами.

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- зниження результатів оцінювання індивідуального опитування, виконання тестових завдань, оцінки за розв'язання ситуаційних завдань, виконання індивідуального завдання, заліку тощо;

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра загальної і клінічної фармакології та фармакогнозії

- повторне проходження оцінювання (тестових завдань, ситуаційних завдань, індивідуального завдання, заліку тощо);
- призначення додаткових контрольних заходів (додаткові ситуаційні завдання, індивідуальні завдання, тести тощо);
- проведення додаткової перевірки інших робіт авторства порушника.

Політика щодо відвідування та запізнь:

Стан здоров'я: здобувачі хворі на гострі інфекційні захворювання, у тому числі на респіраторні хвороби, до заняття не допускаються. Запізнення на заняття – не припустимі. Здобувач, який спізнився на заняття, може бути на ньому присутній, але якщо в журналі викладач поставив «нб», він повинен його відпрацювати у загальному порядку.

Використання мобільних пристроїв:

Використання будь-яких мобільних пристроїв заборонено. При порушенні даного пункту здобувач має покинути заняття та в журналі викладач ставить «нб», яку він повинен відпрацювати у загальному порядку.

Мобільні пристрої можуть бути застосовані здобувачами з дозволу викладача, якщо вони потрібні для виконання завдання.

Поведінка в аудиторії:

Поведінка здобувачів та викладачів в аудиторіях має бути робочою та спокійною, суворо відповідати правилам, встановленим Положенням про академічну доброчесність та етику академічних взаємин в Одеському національному медичному університеті, у відповідності до Кодексу академічної етики та взаємин університетської спільноти Одеського національного медичного університету, Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній та освітній роботі здобувачів вищої освіти, науковців та викладачів Одеського національного медичного університету.